

Verslag

Centraal College van Deskundigen Restauratiekwaliteit

Datum: 25 september 2020

Plaats: Teams

Naam	Vertegenwoordigt	Werkt bij
Aanwezig:		
Rob van Hees	Voorzitter CCvD Restauratiekwaliteit	
Walter de Koning	Secretaris CCvD Restauratiekwaliteit	ERM
Natasha Herman	RN, ARA, VRN – uitvoerende restauratoren	Redbone Bindery
Gert Tutert	Private opdrachtgevers	SBGK
Rients Anne Slotema	Federatie Grote Monumentengemeenten – FGM	Leiden
Kasper Burgy	Vakgroep Restauratie	Burgy Bouwbedrijf
Jacqueline van Dam	Vereniging Architecten Werkzaam in de Restauratie - VAWR	Van Hoogevest
Isja Finaly	Federatie Instandhouding Monumenten - FIM	Vereniging HdK
Marc van Roosmalen	Raad voor Vastgoed Rijksoverheid – RVR	Rijksvastgoedbedrijf
Afwezig:		
Berrie Endevoets	Platform Gespecialiseerde aannemers	OrlyEndevoets
Miranda Maring	Certificerende instellingen	Hobeon
Michiel van Hunen	Rijksdienst Cultureel Erfgoed – RCE	RCE
Joop Heijdra	Provincies	Gelderland
Gast:		
	Agendapunt 3 en 9	
Felix Kusters	Commissie Opleidingen & Nascholing	ERM

1. Opening, vaststellen agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Verslag en actielijst bijeenkomst 4 september 2020

Redactioneel:

Besluit: het verslag wordt met enkele wijzigingen (verwerkt in de definitieve versie) vastgesteld.

Naar aanleiding van het verslag:

- Bij volgende vergadering inzicht geven in beoogd resultaat van het project Schouwen.
Actie De Koning
- Isja Finaly en Marc van Roosmalen overleggen over de sprong tussen inspecteren op gebouwniveau en schouwen op niveau van een populatie.

Actielijst: doorgenomen. De aanvullingen zijn verwerkt in de nieuwe versie.

Vergaderdata 2021: 12 maart, 10 september, 26 november (steeds 9.30 – 12.30 uur). Tevens 21 mei (i.p.v. 14 mei) 10.00 – 16.00 uur.

Marc van Roosmalen gaat na of het locatiebezoek op 21 mei 2021 kan plaatsvinden op het Binnenhof.

3. Vaststellen wijzigingen URL 4004, 4010, 4011 en 4014

De wijzigingen betreffen de URL-en voor de verschillende typen dakbedekking (URL 4004 Riet, 4010 Historisch Leidak, 4011 Metalen daken bij monumenten, 4014 Historisch Pannendak). De wijzigingen hebben 3 doelen:

- *Wijziging i.v.m. verduurzaming*
- *Wijziging i.v.m. maatregelen brandveiligheid*
- *Overige wijzigingen* Dit betreft actualisaties voor die alle URL-en van toepassing zijn (Restauratieladder, definities; tabel restauratiecategorieën). Tevens bij URL 4004 enkele verbeteringen van inhoudelijke aard n.a.v. gebruik in praktijk.

Felix Kusters licht de resultaten van de gevoerde discussie over de bouwfysische aspecten toe. Beide methoden (dampopen / capillair actief – dampdicht) worden nu genoemd maar met verwijzing naar het noodzakelijke bouwfysisch onderzoek. Tijdens de discussie:

- Gewenst om 'convectief damptransport toe te lichten
- Mee aandacht voor temperatuurverschillen bij spouw onder leien (waar wel / niet ventileren)
- In een vergelijking tussen URL 4004 en URL 4010 leibedekking valt op dat de URL 4004 toegankelijker tekeningen en teksten bevat. De tekeningen in URL 4004 omvatten het hele dakvlak, bij URL 4010 een kleien uitsnede. Dit soort aspecten worden mee genomen bij een inhoudelijke update van de URL.
- Vraagpunt: hoe omgaan met de grote temperatuurverschillen bij leien? **Actie Felix Kusters** neemt contact op met Marc van Roosmalen om dit uit te diepen.
- De beschrijving van de spouw (waarden, lucht) lijkt inconsequent. **Actie Felix Kusters** neemt contact op met Jacqueline van Dam om dit uit te diepen.
- Bezien of de keuze wel / niet ventileren (80%-grens) uitgewerkt kan worden. Randvoorwaarden voor het ventileren opnemen. **Actie Felix Kusters** neemt contact op met Isja Finaly om dit uit te diepen.
- In hoeverre geven de isolatieconcepten richting bij het maken van keuzes? De URL geeft geen ontwerp-keuzes.
- De beschrijving van de dampremmende laag bevat verschillende diktes (10, 13, 20 mm), welke is juist?
- URL 4004: de tekst (blz. 88, 89 en 93) is onlogisch. Deze passages komen ook in de andere URL-en voor. Toelichting volgt per mail. **Actie Rob van Hees**.
- URL 4010 Toelichting op blz. 34 verduidelijken
- Diverse tekstopmerkingen volgen per mail. Actie **Jacqueline van Dam**.

Besluit: de nieuwe URL-en 4004, 4010, 4011, URL 4014 worden vastgesteld met in achtneming van bovenstaande opmerkingen.

4. Vaststellen wijziging URL 4009 Historisch Schilderwerk

N.a.v. een handhavingszaak m.b.t. historisch schilderwerk is het gewenst URL 4009 en de website Monumententoezicht.nl aan te vullen. De zaak betreft de keuze van het verfsysteem: 'dampopen' of 'dampdicht' bij schilderwerk op een houten ondergrond, buiten. Monumententoezicht.nl schrijft in dat geval een dampopen verfsysteem voor, maar is niet expliciet over de overige condities. URL 4009 besteedt wel aandacht aan de overige condities, maar lijkt bij 'kopiëren' impliciet aan te sturen op een dampdicht verfsysteem.

Thans ligt voor het voorstel tot aanvullen van URL 4009, versie 2.0 (vastgesteld op 4 september 2020, nog niet gepubliceerd). Het voorstel tot aanvullen van Monumententoezicht.nl zal eerst aan de Redactiecommissie voor de website worden voorgelegd. Het zal omvatten:

- De voorkeur voor kopiëren boven verbeteren: het bestaande verfsysteem handhaven

- (bijvoorbeeld: geen synthetische verf over lijnolie verf)
- Gebreken in de ondergrond moeten zijn verholpen

Het CCvD heeft geen opmerkingen bij de tekst.

Besluit: de aanvulling op versie 2.0 van URL 4009 wordt vastgesteld

(Agendapunten 5 – 7 behandeld op 4 september 2020)

8. Aanvullen URL 2005 Gebouwinspecties

8.1 vaststellen review Bijlagen 4 en 6

De gevraagde review is uitgevoerd. Het leverde een groot aantal tekstuele verbeteringen en aanvullingen op. Verder is, in de geest van de opmerkingen vanuit TNO, de splitsing tussen schadebeeld en schadeoorzaak doorgenomen. Waar dit zonder ingrijpende wijzigingen mogelijk was, zijn verbeteringen doorgevoerd. Een volledige aanpassing is niet doorgevoerd omdat dit de leesbaarheid voor inspecteurs niet ten goede komt. Tijdens de bespreking komt aan de orde:

- Wat is de verklaring van de betekenis (herkomst) van de codes? Nagaan of toelichting nodig is.
- Bijlage 6, blz. 94: worden kwartsiet leien terecht niet tot dakbedekking in natuursteen gerekend? Nagaan.
- Diverse tekstuele en inhoudelijke opmerkingen over bijlage 4 en 6 worden in een apart bestand aangeleverd.

Besluit: Het CCvD stelt bijlagen 4 en 6 vast met inachtneming van bovenstaande aandachtspunten

8.2 Vrijgeven ontwerp-bijlagen Moleninspecties

Er is een voorstel uitgewerkt voor een systematiek t.b.v. het inspecteren van molens. Daarbij zijn de volgende keuzes gemaakt:

- De uitwerking richt zich op de meest voorkomende typen molens, namelijk korenmolens en poldermolens. De inschatting is dat dit ca 80% van de molens betreft. Buiten beschouwing zijn gebleven industriemolens, watermolens, pelmolens. Het uitwerking hiervan kan plaatsvinden in een vervolgproject.
- De uitwerking heeft zich gericht op het gaande werk ('alles wat draait'). Dit is beschreven in twee nieuwe bijlagen, Bijlage 8 Gebrekenlijst gaande werk molens en Bijlage 9 Maatregelenlijst gaande werk molens. Er is voortgebouwd op bestaande lijsten van diverse monumentenwachten en adviesbureaus. Het resultaat is daarmee harmonisatie en aanvulling.
- De inschatting is dat het staande werk van molens in te passen is in Bijlage 4 en 6. Hiervoor is een inventarisatie gemaakt. Het uitwerking hiervan kan plaatsvinden in een vervolgproject.

Tijdens de bespreking komt aan de orde:

- Welke kenniseisen worden gesteld aan de moleninspecteur? Dat is beschreven in de hoofdtekst van de URL
- Goed dat er een duidelijke indeling gaand – staand werk is gemaakt. Het is een in praktijk vaak gevoerde discussie.
- Het kruiwerk is ingedeeld bij het staande werk. Is dat wel terecht? Bespreken met BC

Besluit:

- ontwerp-Bijlagen 8 en 9 worden vrijgegeven voor een openbare reactieronde.
- Joop Heijdra wordt om een review van de molen-inhoudelijke aspecten gevraagd.

9. Duurzaamheidsadvies. Wijziging Bijlage 2 van URL 2001

Er wordt in de markt op het gebied van energiebesparing een veelheid aan begrippen gebruikt voor diverse soorten verduurzamingadviezen. Zo wordt de term energiescan soms gebruikt als verzamelnaam voor allerlei soorten onderzoek, maar ook als aanduiding van een 'beperkte' verkenning naar de mogelijke maatregelen zonder verdere onderbouwing. Los van elkaar hebben NRF (in verband met hun herziening van de subsidieregeling verduurzamingsadvies voor monument-eigenaren) en OCW (in verband met het aanvullen van de Herbestemmingsregeling met verduurzamingadvies) ERM benaderd om verduidelijking.

Besproken is dat het gewenst is om tot een afgebakend begrippenkader te komen voor onderzoeken die verschillen in reikwijdte en mate van detaillering. Een indeling op minimaal drie niveaus is wenselijk om voldoende differentiatie aan te kunnen brengen in de soorten verduurzamingsadviezen.

De concept-bijlage 2 is besproken met NRF, met OCW (E&K / RCE) en de begeleidingscommissie voor URL 2001 (voor deze gelegenheid opnieuw bijeen gevraagd). Op basis hiervan heeft OCW de criteria en toelichting behorend bij niveau 2 overgenomen in de Herbestemmingsregeling en gepubliceerd. NRF kiest voor haar regeling voor niveau 1.

Tijdens de vergadering wordt het volgende besproken:

- De Herbestemmingsregeling is al in werking, de NRF-regeling volgt binnenkort. Er is geen energielabel voor monumenten
- Grote kans dat de bijlage zelfstandig gebruikt gaat worden. Met het oog hierop de inleiding van de bijlage aanvullen m.b.t. de relatie met de URL en de vereiste kennis
- Vermelden dat de lay out indicatief is (niet verplicht)
- Bij welke niveaus is een bouwhistorische rapportage verplicht? In ieder geval bij niveau 3. Is het verplicht tot een BHO bij de andere niveaus niet te duur? Opnieuw bespreken met de begeleidingscommissie. **Actie Felix Kusters**

Besluit: vrijgeven van ontwerp-wijziging van URL 2001 (bijlage 2) voor een openbare reactieronde met in achtname van bovenstaande wijzigingen en actie

10. Opvolging auditresultaten

De achtergrond van de audit en de auditresultaten worden kort toegelicht.

Tijdens de vorige vergadering is het plan van aanpak vastgesteld. De overige stukken worden besproken tijdens deze vergadering.

Kwaliteitsstandaard ERM

- Michiel van Hunen verzoekt om een aanvulling van de Kwaliteitsstandaard (bv 5.3.16 of 5.4) m.b.t. het correct verwijzen naar gebruikte literatuur.
- In de inleiding vermelden dat de regelingen m.b.t. Restauratoren niet in de Kwaliteitsstandaard is mee genomen omdat dit een heel ander stelsel is.
- Wat is een 'schema' ? In het geval van ERM is dat een combinatie van een BRL met een URL. Dit toevoegen aan de tekst.
- Blz. 1 Voorwoord: toelichten wat bedoeld wordt met het ERM-netwerk
- Blz. 6 Restauratiekwaliteit: aanvullen met een passage over de filosofie van het restaureren (restauratieladder). Marc van Roosmalen verzoekt – n.a.v. het hoofdstuk Restauratiekwaliteit (blz. 5 t/m 7) om een gesprek over de vraag wat we verstaan onder 'restauratiekwaliteit'. Agenderen. **Actie Walter de Koning**
- Blz. 7 Beleidsbrief MoMo: referentie opnemen.
- Blz. 13: relatie tussen tekst m.b.t. betrokken partijen en tekening niet duidelijk

- Blz. 14 Begeleidingscommissie: toevoegen dat die een tijdelijke status heeft, per document.
- Blz. 16 lijst betrokken partijen actualiseren (Neprom er uit)
- Blz. 32: NTA wijzigen in NTA 8813. Termijn van audits bij ERM toevoegen. Trigger tot actie invullen

Reglement CCvD

Besproken wordt:

- Opnemen rooster van aftreden
- Evalueren audits / zwaarte van een regeling. Agenderen volgende vergadering. **Actie Walter de Koning**

Besluit: de Kwaliteitsstandaard en het Reglement CCvD worden vastgesteld met in achtname van de vermelde wijzigingen en acties.

11. Wijziging URL 5001 Houtaantasting

De betrokkenen bij de URL (certificaathouders, RCE, KPMB, opdrachtgevers en CI's) hebben de tekst geëvalueerd en geconcludeerd dat die voldoet, behoudens de eerder door het CCvD afgesproken wijzigingen van de Restauratieladder.

Tevens is besproken dat het vrije gebruik van een in de URL beschreven techniek (drukloos injecteren) wordt beperkt door een aangevraagd patent. Dit terwijl zowel in de URL als in het RCE-beleid ingezet wordt op het gebruik van deze techniek. Het is echter ongewenst dat een bedrijf op deze basis een dominante positie verwerft. Besproken is dat de aanvrager van het patent enkele (gecertificeerde) bedrijven in staat moet stellen om de beschreven techniek in licentie te gebruiken. Lukt dat niet dan zal de URL aangevuld moeten worden met een andere (inhoudelijk gezien minder gewenste) techniek.

Besluit: het CCvD stemt in met de wijziging van URL 5001 (Restauratieladder) en meent kennis van de acties die bij de patentvrager liggen.

12. Mededelingen / informatie-uitwisseling

Rob van Hees koppelt mondeling terug uit de ERM-bestuursvergadering.

13. Rondvraag

Van de rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.